

ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING

AARSCHOT – SCHOONHOVEN

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
G. VERBELEN & ANNELIEN SYS
SEPTEMBER 2017

COLOFON

Archeologische opgraving:
Vergunningsnummer:
Datum aanvraag:
Naam aanvrager:
Naam site:

Prospectie:
2016/206

Jan Claesen
Aarschot, Schoonhoven

Project

Archeologische opgraving: Aarschot - Schoonhoven

Opdrachtgever

Ludo Schellens
Schoonhovendreef 1
3200 Aarschot

Opdrachtnemer

ARCHEBO bvba
Merelnest 5
B-3470 Kortenaken, België
BE 0834.280.172

+32 (0)499/24.65.89
info@archebo.be

Projectuitvoering

Jan Claesen, ARCHEBO bvba
Ben Van Genechten, ARCHEBO bvba
Giel Verbeelen, ARCHEBO bvba
Annelien Sys, ARCHEBO bvba

ARCHEBO-rapport 2017/010
ISSN 2034-5615

© 2017 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

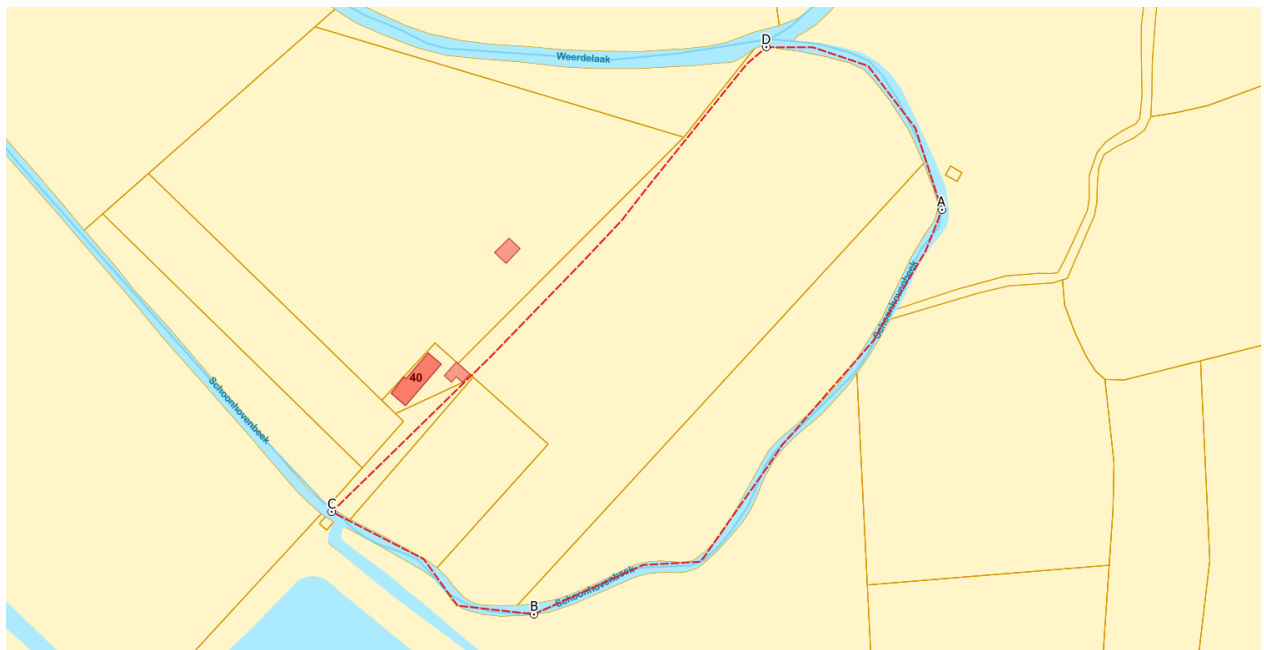
Inhoud

Administratieve fiche	i
Situering	3
Archeologische waarde	4
Fase 1 : boringen	5
Fase 2 : Archeologische begeleiding uitgraven van de gracht	5
Fase 3 : Archeologische begeleiding herstel brug.....	5
Uitvoering fase 1: booronderzoek.....	6
Voorstel aanpak heruitgraving.	9

Administratieve fiche

Opdrachtgever	Ludo Schellens
Uitvoerder	ARCHEBO bvba
Vergunninghouder	Jan Claesen
Bewaarplaats archief	Ludo Schellens Schoonhovendreef 1 3200 Aarschot
Bewaarplaats vondsten	Ludo Schellens Schoonhovendreef 1 3200 Aarschot
Vergunningsnummer	2016/206
Projectcode	AASC
Vindplaatsnaam	Aarschot, Schoonhovendreef
Locatie	Provincie Vlaams-Brabant
	Gemeente Aarschot
	Deelgemeente Aarschot
	Plaats Schoonhoven
Lambertcoördinaten	A x 184405.491 Y 186195.882 B x 184224.056 Y 186016.272 C x 184134.195 Y 186061.708 D x 184327.374 Y 186267.937
Kadaster	1e afdeling, sectie B, 256b, 255c, 292d, 254a, 277e, 258a, 257b, 292c

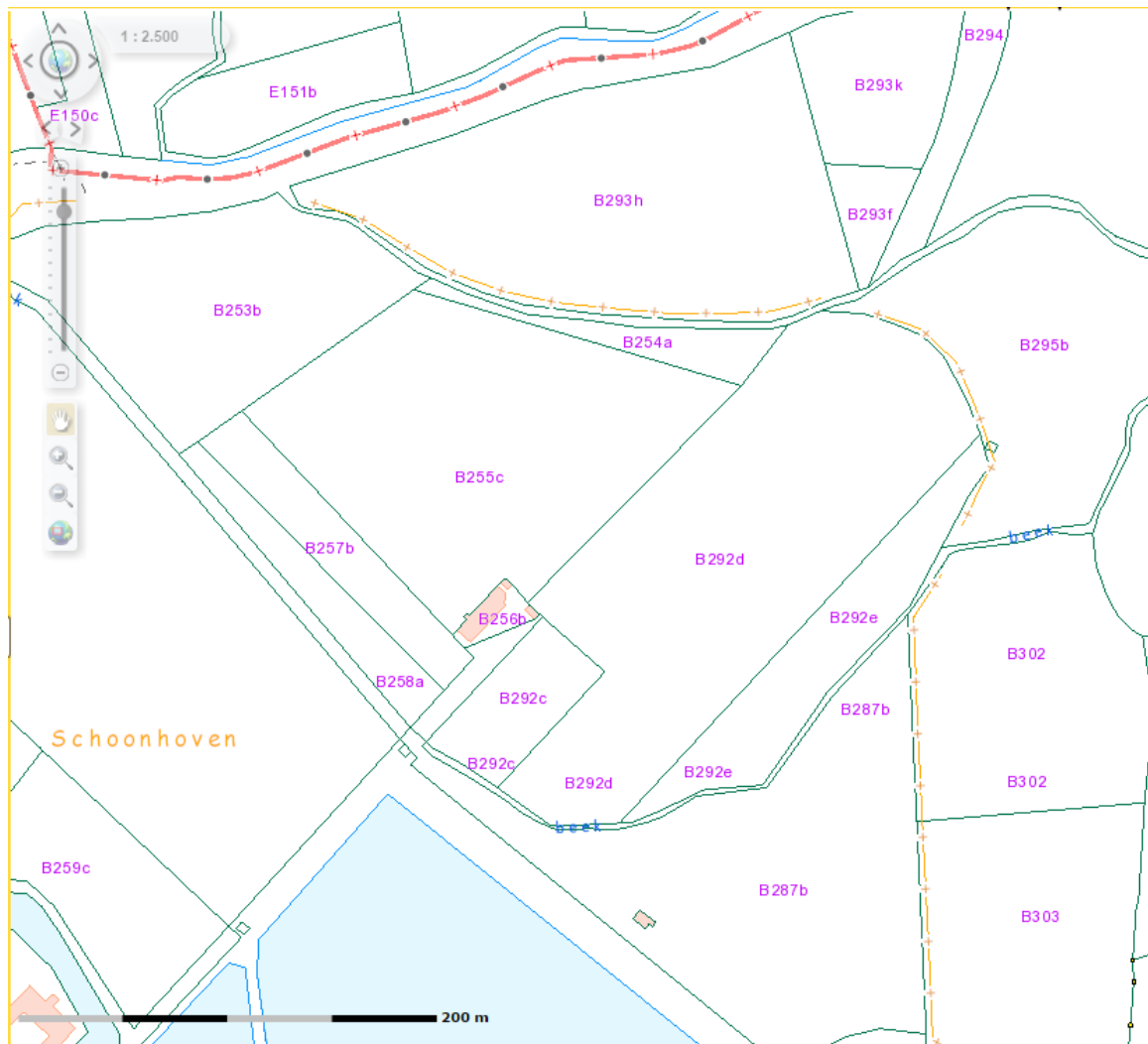
Kaart onderzoeksgebied

Begin- en einddatum terreinwerk	18/09/2017
Grootte projectgebied	ca. 33233 m ²
Grootte onderzochte oppervlakte	ca. 320 m ²

Situering

Het projectgebied omvat de omliggende percelen aan de boerderij, kadastraal gelegen te Aarschot, 1e afdeling, sectie B, 256b, 255c, 292d, 254a, 277e, 258a, 257b, 292c. Deze percelen maken deel uit van de beschermde archeologische zone 'primitieve parochie van Weerde' en ankerplaats 'Demervallei tussen Aarschot en Diest' waardoor ingrepen in de bodem en het landschap niet zomaar mogen gebeuren.

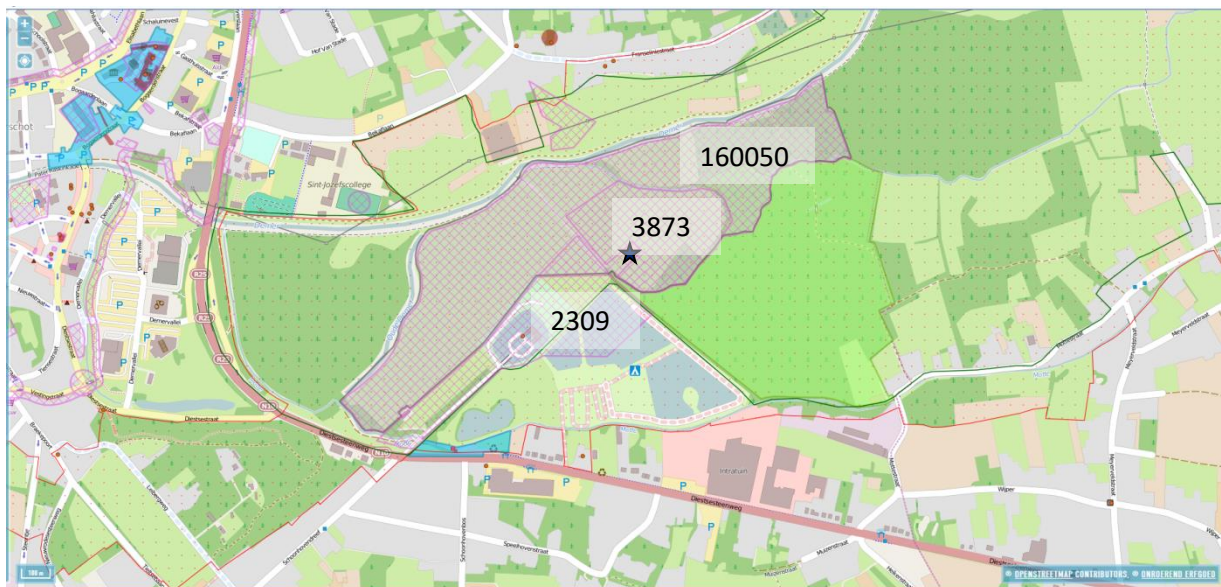
Figuur 1: Kadastraalplan (CadGIS 2014)

Archeologische waarde

De percelen zijn gelegen in de zone die archeologisch beschermd is sinds 22/06/2009 als 'primitieve parochie van Weerde' (CAI locatie 160050). De archeologische zone is gelegen op het huidige grondgebied van de stad Aarschot. Zij bevindt zich tussen twee zuidwest-noordoost gerichte getuigenheuvels in de Demervallei, op en rond een rivierduin van eolische oorsprong uit het Tardiglaciaal of uit het Holoceen. Zij wordt in het noorden afgebakend door de Demer, in het zuidwesten, zuiden en zuidoosten door de historische loop van de Schoonhovense beek en de huidige loop van de Weerder Laak. Omwille van de aanwezigheid van de Weerderdijk en brugfunderingen over de Demer en over de Weerder Laak, werd een eerste bufferzone tussen de Demer in het noorden en de Weerder Laak in het beschermingsvoorstel ingesloten. Een tweede bufferzone omvat een fossiele meander van de Demer en de fossiele bedding van de Schoonhovense beek.

Locatie 3873 (CAI 2014) betreft de Sint-Lambertuskerk. In 1870 werden bij nivelleringswerken aan de donk een 70-tal skeletten aangetroffen. In 2006 gebeurde door RAAP een archeologisch vooronderzoek dat zowel een bureaustudie, karterend booronderzoek, geofysisch onderzoek als proefsleuvenonderzoek omvatte. Hierbij werden sporen van een nederzetting, kerk en kerkhof uit de volle middeleeuwen aangetroffen, evenals enkele lithische artefacten. Het kerkje was opgetrokken uit zeer harde grijze steen en vormde een eenbeukig zaalkerkje.

Locatie 2309 (CAI 2014) vormt het kasteel van Schoonhoven, opgetrokken ca. 1770. De bijhorende tuinen zijn grotendeels verwoest door de aanleg van een camping met bijhorend zwembad. De tuin werd gedeeltelijk aangelegd bovenop de verdwenen kerk van Weerde.

Figuur 2: Detail Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van de boerderij (ster) en de vondstlocaties. (CAI 2014)

PLAN VAN AANPAK WERKEN

Fase 1 : boringen

Een eerste fase zal er in bestaan om de loop en diepte van de gracht in kaart te brengen. Hiervoor worden boringen gezet. Dergelijke ingrepen hebben slechts een beperkte impact op de site en kunnen een goed beeld. Zo kan er naast cartografische gegevens bepaald worden hoe de loop van de gracht was. Tevens kan de diepte, maar ook eventuele opvullingspakketten geregistreerd worden.

Alle boringen worden in kaart gebracht.

Er worden minimaal zoveel boringen gezet dat de loop van de gracht bepaald kan worden.

Fase 2 : Archeologische begeleiding uitgraven van de gracht

Doel van het project is om de momenteel gedempte gracht heruit te graven. Vooraleer de gracht uit te graven zal een grondig plan van aanpak opgesteld worden op basis van de cartografische gegevens met de resultaten van de boringen. Dit plan van aanpak zal eerst worden voorgelegd aan de erfgoedconsulent.

Na akkoord kunnen de werken starten met een kleine graafmachine om de gracht weer uit te graven naar de oorspronkelijke toestand onder begeleiding van een archeoloog.

Fase 3 : Archeologische begeleiding herstel brug.

Tijdens de herstelwerken van de brug zal er een archeoloog aanwezig zijn als er gegraven wordt. Alle elementen die aan het licht kunnen komen worden geregistreerd. Er wordt steeds getracht om oudere elementen zoveel als mogelijk te behouden.

Uitvoering fase 1: booronderzoek

Op donderdag 20 juli 2017 werd door Archebo bvba een archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem in de vorm van een booronderzoek uitgevoerd. De boringen werden geplaatst op 4 lijnen. Elke lijn bevat 3 of 4 boringen. Deze lijnen werden dwars gezet op de plaats waar de gracht verwacht werd.

Het terrein is gelegen in het riviergebied van de Demer, die zelf enkele kilometers ten noorden van het onderzoeksterrein is gelegen. De gracht zelf is plaatselijk nog zichtbaar in het landschap doordat op deze plaats een depressie aanwezig is. Ze is tevens ook duidelijk zichtbaar op het digitaal hoogtemodel. Ten noorden van de gracht is een donk waarneembaar.

Figuur 3: Op de foto staan twee paaltjes. Het linker paaltje staat lager dan het rechter. Op deze plaats bevindt de gracht zich (Archebo bvba, 2017)

Uit het booronderzoek is gebleken dat de gracht minstens 80cm tot 1m is opgevuld. De opvulling bestaat uit aangevoerd zand. Dit was te merken aan de grote hoeveelheid materiaal aan ijzerzandsteen (C3) dat aanwezig was. Voor sommige boringen kon slechts 50cm tot 80cm diep geboord worden (D2 en D3) vanwege ondoordringbaarheid door de aanwezige ijzerzandsteen. Ter controle werd ook een extra boring (D5) verderop geplaatst. Het profiel hiervan vertoonde een natuurlijke opbouw. Hieruit blijkt dat enkel het gedeelte daar de gracht zich bevindt, aangevoerd materiaal bevat. De graafwerken die reeds gestart waren en stilgelegd door het agentschap OE, hebben dus het originele niveau van de gracht niet bereikt.

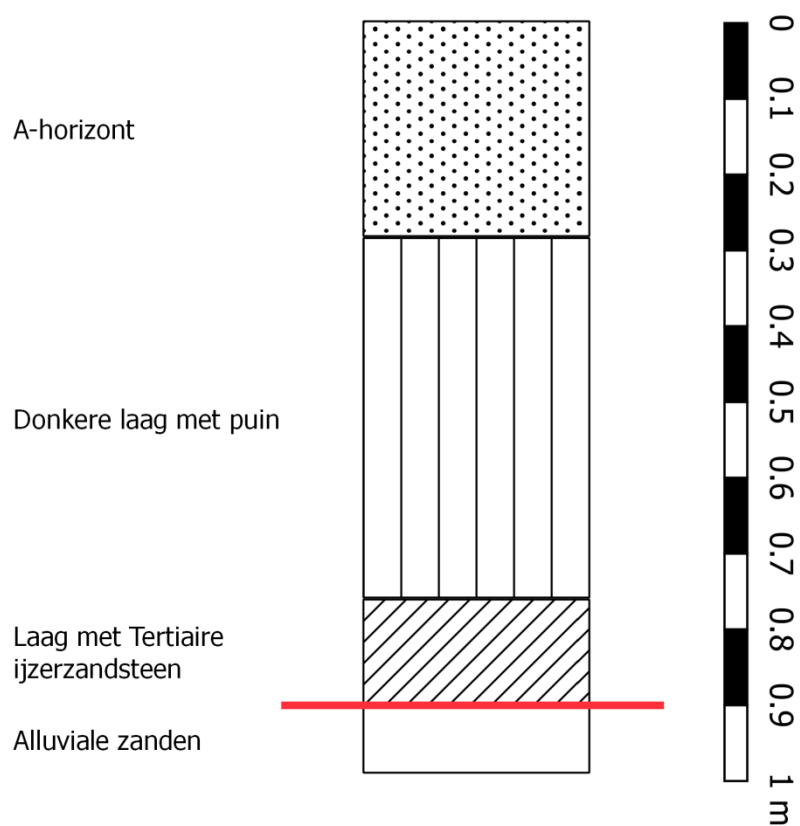

Figuur 4: Boringen die de diepte van de gracht weergeven (Archebo bvba, 2017)

Vermoedelijk was de gracht (licht)stromend. Dit blijkt uit de alluviale zanden die onderaan in de boringen werden aangetroffen. Dat de gracht was aangesloten met de Weerdelaak, is duidelijk zichtbaar op het Digitaal Hoogtemodel. Of zij ook een aansluiting had met de Schoonhovenbeek is hierop niet duidelijk waar te nemen. Op de topografische kaart van België uit 1904 lijkt de gracht verbonden te zijn met de Weerdelaak.

Aarschot - Schoonhoven

Reconstructie gracht

20-7-2017
 Archebo bvba, 2017

Figuur 5: Reconstructie op basis van de boringen. De rode lijn geeft aan tot waar de gracht is opgevuld (Archebo bvba, 2017)

Voorstel aanpak heruitgraving.

Archebo bvba stelt voor om de gracht maximum 1m breed en 30cm diep uit te graven. Verdiepen tot op het oorspronkelijke niveau zou leiden tot inkalving van de wanden. Met een diepte van 30cm kan de gracht voldoende water collecteren en afvloeien zodat de site beschermd blijft van een te hoge waterstand. Om het afvloeien beter te laten verlopen, is het aangeraden om de gracht vanaf het midden naar de twee waterlopen toe licht hellend te laten lopen.

Tevens wordt er getracht geen originele grond te roeren. De huidige opvulling is breed en diep genoeg om geen schade aan het bodemarchief te veroorzaken.

Het uitgraven dient te gebeuren met een graafmachine op rupsen van maximum 12 ton om te grote impact op de ondergrond te vermijden. Deze uitgraving gebeurt onder supervisie van 2 archeologen. De uitgegraven grond dient van het terrein verwijderd te worden.

Eventuele vrijgekomen profielen dienen geregistreerd te worden.

Uitvoering fase 2: begeleiding van uitgraven gedempte gracht

Op maandag 18 september werd de gedempte gracht uitgegraven. Deze werken werden begeleid door Archebo bvba. De gracht zelf werd ongeveer tot op 30cm onder het maaiveld (13,9m – 14,3m TAW) uitgegraven en was ongeveer 2m breed. Het opvullingspakket bestond uit recent materiaal, gaande van plastic tot prikkeldraad.

Figuur 6: Stuk plastic (Archebo bvba, 2017)

Figuur 7: Stuk ijzer (Archebo bvba, 2017)

Figuur 8: Prikkelendraad (Archebo bvba, 2017)

Figuur 9 Overzichtsfoto (Archebo bvba, 2017)

Figuur 10: Overzichtsfoto (Archebo bvba, 2017)

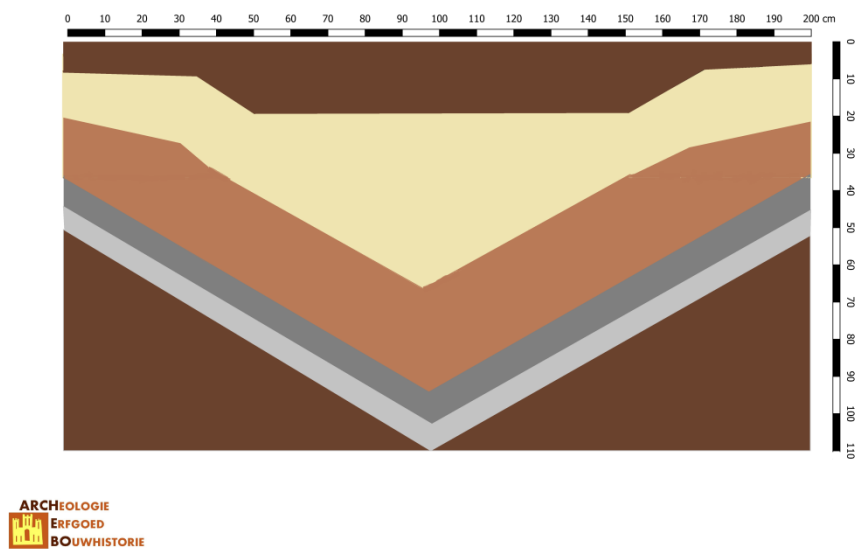
Figuur 11: Overzichtsfoto. De uitgegraven aarde werd afgevoerd naar een externe plaats (Archebo bvba, 2017)

Figuur 12: Profielfoto. Gele opvullingslaag met daaronder een opvullingslaag met tertiair materiaal (Diestiaan). Wederom is hier een stuk plastic merkbaar (Archebo bvba, 2017)

De gracht werd gevolgd, daar waar ze duidelijk zichtbaar was in het landschap en waar het opvullingsmateriaal dagzoomde (zoals de gele laag op bovenstaande foto. De opdrachtgever heeft aangegeven de gracht uit graven tot aan de bebouwing.

Aarschot - Schoonhoven
Reconstructie van gracht

Figuur 13: Reconstructietekening van gracht op basis van uitgevoerde boringen (Archebo bvba, 2017)

Archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem Aarschot - Schoonhoven

Opdrachtgever

Ludo Schellens
Schoonhovendreef 1
3200 Aarschot

Opdrachtnemer:

Archebo bvba
Merelnest 5
3470 Kortenaak
(+32)491/74 60 77
info@archebo.be

Overzichtsplan

Juli 2017

Plan 1

Legenda

- Vermoedelijke gracht
- Gracht
- +
 Boorpunt

Opmetingen door Archebo bvba

Archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem Aarschot - Schoonhoven

Opdrachtgever

Ludo Schellens
Schoonhovendreef 1
3200 Aarschot

Opdrachtnemer:

Archebo bvba
Merelnest 5
3470 Kortenaak
(+32)491/74 60 77
info@archebo.be

Overzichtsplan

Juli 2017

Plan 2

Legenda

- Vermoedelijke gracht
- + Boorpunt
- DHMVIIDTMRAS1m_k24
- 12 m
- 13 m
- 14 m
- 15 m
- 16 m

Opmetingen door Archebo bvba

Archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem Aarschot - Schoonhoven

Opdrachtgever:

Ludo Schellens
Schoonhovendreef
3200 Aarschot

Opdrachtnemer:

Archebo bvba
Merelnest 5
3470 Kortenaak
(+32)491/74 60 77
info@archebo.be

Top. kaart v. België (1904)

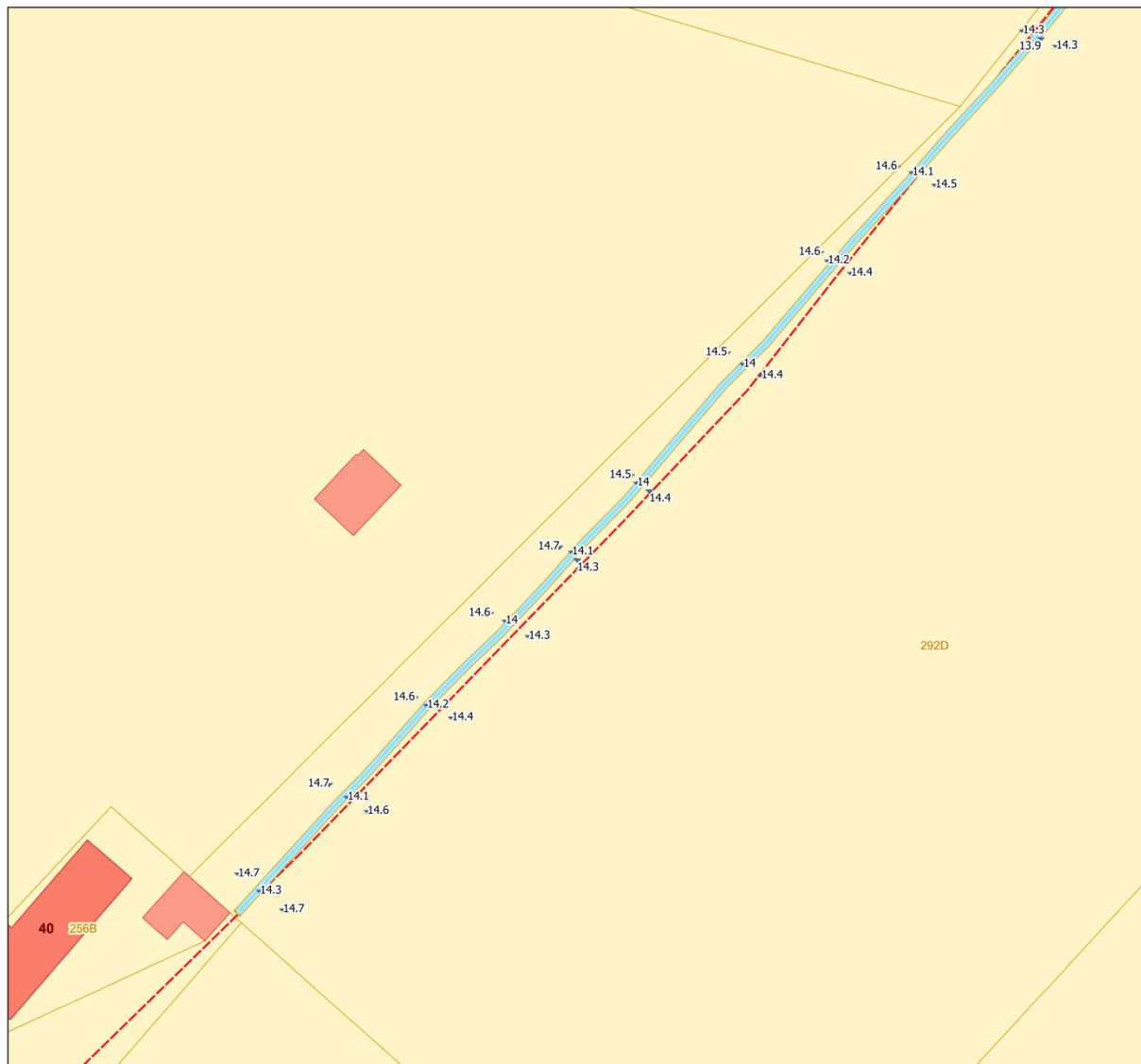
Juli 2017

Plan 3

Legenda

- + Boorpunt
 - Vermoedelijke gracht
- Topografische kaart van België 1904

Opmetingen door Archebo bvba

Archeologische begeleiding Fase II Aarschot - Schoonhoven

Opdrachtgever:

Ludo Schellens
Schoonhovendreef
3200 Aarschot

Opdrachtnemer:

Archebo bvba
Merelnest 5
3470 Kortenaak
(+32)491/74 60 77
info@archebo.be

Gracht met hoogtes

September 2017

Plan 4

Legenda

- Vermoedelijke gracht
- Gracht
- ▼ Hoogtepunt

Opmetingen door Archebo bvba